

TITEL	Een verhaal maken, voorbereidende les (lesformat)
Leerjaar	VSO.
Type les	Een les verhaal maken in aansluiting op de workshop: Verhaal in beeld.
Lesduur	90 Minuten.
Omschrijving van de les	Een les waarin de leerlingen op ontdekkende, associërende en schrijvende manier een verhaal bedenken dat gebruikt wordt tijdens de workshop: Verhaal in beeld. Wat is een beeldverhaal? Hoe maak je een verhaal af? Hoe kun je associëren? De leerlingen bekijken een presentatie over films, boeken en series. De leerlingen experimenteren met associëren. De leerlingen schrijven een eigen verhaal in aansluiting op een al bestaand deel van een verhaal.
Onderwerpen	Verhaal, associatie, films en series.
Vakgebied	Kunst en cultuur in aansluiting op taal.
Leerinhoud	VSO algemeen.
TULE kerndoel 1	De leerlingen ontwikkelen een open en flexibele houding ten opzichte van de wereld om hen heen, mede in het kader van een leven lang leren (leren leren). De leerlingen onderzoeken verhalen uit de wereld om hen heen en verlenen daar betekenis aan (vervolgonderwijs). De leerlingen kunnen ervaringen uitwisselen over verhalen uit de wereld om hen heen (arbeidsmarkt). De leerlingen werken met stimulatie van nieuwsgierigheid over verhalen uit de wereld om hen heen (dagbesteding).
TULE kerndoel 4	De leerlingen vormen op basis van feiten een mening, leren die adequaat te uiten en leren respectvol om te gaan met andere meningen (leren leren). De leerlingen kunnen mening geven over een verhaal en deze mening uiten (dagbesteding). De leerlingen ervaren dat andere meningen kunnen verschillen of overeenkomen met de eigen mening (vervolgonderwijs, arbeidsmarkt, dagbesteding).
TULE kerndoel 6	De leerlingen leren veilig en doelmatig omgaan met materialen, middelen en gereedschappen (leren taken uitvoeren). De leerlingen passen taalvaardigheden toe (vervolgonderwijs). De leerlingen passen verhaalopbouw (begin, midden, slot) toe (vervolgonderwijs, arbeidsmarkt, dagbesteding). De leerlingen leren reflecteren op de uitvoering van de taak (vervolgonderwijs, arbeidsmarkt, dagbesteding).
TULE kerndoel 7	De leerlingen leren samen te werken aan een taak of activiteit (leren taken uitvoeren). De leerlingen kunnen naar elkaar luisteren en hun ervaringen delen. De leerlingen kunnen de bijdragen van anderen waarderen. De leerlingen werken met overleg en taakverdeling. De leerlingen passen reflectie toe op de interactie in de werkgroep (vervolgonderwijs, arbeidsmarkt, dagbesteding).
TULE kerndoel 8	De leerlingen leren op adequate wijze om te gaan met eigen gevoelens en wensen (leren functioneren in sociale situaties). De leerlingen werken aan het adequaat uiten van eigen wensen (vervolgonderwijs, arbeidsmarkt, dagbesteding).

TULE kerndoel 9	De leerlingen leren respectvol en verantwoordelijk om te gaan met anderen (leren functioneren in sociale situaties). De leerlingen passen communicatievaardigheden toe in een werkgroep en houden rekening met de wensen van andere groepsleden (vervolgonderwijs, arbeidsmarkt, dagbesteding).
	VSO kunst en cultuur – uitstroomprofiel VO.
TULE kerndoel 1	De leerlingen onderzoeken, door het gebruik van elementaire vaardigheden, de zeggingskracht van verschillende kunstzinnige disciplines en passen deze toe om eigen gevoelens uit te drukken, ervaringen vast te leggen, verbeelding vorm te geven en communicatie te bewerkstelligen (leren zich creatief en kunstzinnig te uiten).
TULE kerndoel 2	De leerlingen presenteren eigen kunstzinnig werk, alleen of als deelnemer in een groep, aan derden (leren presenteren).
TULE kerndoel 3	De leerlingen leren op basis van enige achtergrondkennis te kijken naar beeldende kunst, te luisteren naar muziek en te kijken en luisteren naar theater-, dans- of filmvoorstellingen (leren kijken naar beeldende kunst).
TULE kerndoel 5	De leerlingen reflecteren mondeling of schriftelijk op eigen werk en werk van anderen (leren reflecteren).
	VSO kunst en cultuur – uitstroomprofiel AM.
TULE kerndoel 2	De leerlingen kunnen hun ervaringen vastleggen. De leerlingen geven vorm aan hun verbeelding. De leerlingen communiceren via hun beeldende werk (leren zich creatief en kunstzinnig te uiten).
TULE kerndoel 3	De leerlingen presenteren hun eigen werk aan anderen, samen met een groep en/of alleen (leren presenteren).
TULE kerndoel 4	De leerlingen vertellen over eigen werk: Wat heb ik gedaan? Hoe heb ik het aangepakt? Wat vind ik van het resultaat (leren vertellen over eigen creatief/kunstzinnig werk en over het werk van anderen).
	VO – kunst en cultuur.
TULE kerndoel 48	De leerlingen drukken hun eigen gevoelens en ervaringen uit, geven verbeelding vorm en leren hiermee te communiceren. Ze lichten hun keuzes in het eigen creatieve proces of ontwerpproces toe. De leerlingen weten hoe ze een product kunnen maken binnen de discipline beeldend. Ze vergelijken hun eigen kunstzinnig werk met dat van anderen. De leerlingen leren openstaan voor suggesties van anderen ter verbetering van het eigen creatieve proces of product (produceren van kunst).
TULE kerndoel 49	De leerlingen presenteren op toegankelijke wijze en creatieve manier aan anderen (eigen kunstzinnig werk presenteren).
TULE kerndoel 50	De leerlingen leren kijken naar beeldende kunst. Ze leren zich verdiepen in de (historische) achtergrondkennis van beeldende kunst ter verbetering van het eigen creatieve proces of product (leren kijken en luisteren naar kunst).
TULE kerndoel 51	De leerlingen kunnen een cultuuruiting beschrijven met behulp van vakspecifieke begrippen (verslagleggen).
TULE kerndoel 52	De leerlingen reflecteren op eigen werk en dat van anderen. Ze kunnen de boodschap van de maker onderscheiden en de eigen reactie (reflecteren op kunstzinnig werk).

Uitvoering	
Lesplanning	<p>Lesduur: 90 minuten. Inleiding: 10 minuten. Opdracht 1: 15 minuten. Reflectie 1: 10 minuten. Opdracht 2: 40 minuten. Reflectie 2: 15 minuten.</p>
Vorbereiding	<p>Bestudeer de presentatie: 'Een verhaal maken (presentatie)'. Bestudeer de inhoud van dit lesformat. Bestudeer de bijlage: 'Een verhaal maken (bijlage)'. Zet de volgende technische materialen klaar: <ul style="list-style-type: none"> • Digibord voor presentatie. Zet de volgende materialen klaar: <ul style="list-style-type: none"> • Print per groepje leerlingen één bijlage uit 'Een verhaal maken (bijlage)', plus een paar extra. • Pennen. </p>
Inleiding	<p>Vertel: Binnenkort gaan jullie in een workshop van Roombeek Cultuurpark Educatie een beeldverhaal maken. Vraag: Wie kan vertellen wat een beeldverhaal is? Antwoord: Een beeldverhaal is een verhaal verteld in foto's. Die foto's zijn zo achter elkaar geplaatst dat het op een kort filmpje lijkt.</p> <p>Vraag: Kunnen jullie voorbeelden bedenken, waar verhalen mee worden gemaakt? Vertel: Je kunt aan een boek denken, een film, een stripboek of een serie op tv.</p> <p>Vraag: Wie kan een voorbeeld van een film of serie noemen? Waarover gaat die film of serie? Vertel: Films of series (soaps) hebben allemaal een eigen verhaal. Dat verhaal wordt verteld door de spelers, maar de beelden zijn ook heel belangrijk. We gaan kijken naar een afbeelding. Wat kan een stil beeld uit een film ons vertellen?</p> <p>Start de presentatie: 'Een verhaal maken (presentatie)', toon afbeelding 1 en 2: Vraag: Wat zien jullie hier (moedig de leerlingen aan om alles te benoemen wat ze zien)? Vertel: Jullie zien een bijzonder vlot op het water drijven. Er is niemand op het vlot te zien. Misschien slaapt diegene wel in het tentje op het vlot. Het is mistig. Er zijn heuvels te zien en bomen aan de waterkant. Wij weten niet waarom dit vlot hier drijft. We weten wel dat twee personen met dit vlot reizen. Er zijn twee mountainbikes te zien op het vlot. We kunnen daar vast wel een mooi verhaal bij bedenken. Vraag: Wie zou een verhaal kunnen bedenken over dit vlot? Welke avonturen beleven de twee mensen op dit vlot? Je mag het helemaal zelf bedenken. Voor de leerkracht: Stimuleer de leerlingen aan de hand van wat ze zien om zelf een verhaal te bedenken!</p> <p>Vertel: Een verhaal heeft vaak een begin en een einde. Sprookjes beginnen bijvoorbeeld vaak met: 'Er was eens...' en eindigen met: 'En ze leefden nog lang en gelukkig'. Toon afbeelding 3: Vertel: We kunnen aan de hand van twee afbeeldingen een begin en een eind van een verhaal bedenken. Het begin van dit verhaal zou kunnen zijn: "Er was eens een appel". Toon afbeelding 4:</p>

	<p>Vertel: Het verhaal zou kunnen eindigen met: "De appel werd opgegeten". Zo heb je een miniverhaal met een begin en een eind. Er was eens een appel, de appel werd opgegeten. Tussen het begin en het einde kan natuurlijk heel veel gebeuren.</p> <p>Vraag: Wie kan bedenken wat er tussen deze afbeeldingen allemaal zou kunnen gebeuren?</p>
Opdracht 1	<p>Vertel: We gaan samen, aan de hand van een aantal afbeeldingen, een verhaal maken. We beschrijven samen wat er precies met deze appel gaat gebeuren. We schrijven dat verhaal samen op.</p> <p>Toon afbeelding 5: Vertel: We beginnen met: "Er was eens een appel".</p> <p>Voor de leerkracht: Laat de afbeeldingen 5 t/m 8 na elkaar zien en schrijf per afbeelding op het digibord welke verhaallijnen de leerlingen bedenken bij de afbeelding. Probeer daar een tweede verhaallijn naast te maken of een derde door telkens aan de leerlingen te vragen of ze er nog iets anders erbij kunnen bedenken. Lees na afbeelding 8 het verhaal of de verhalen nogmaals terug.</p>
Reflectie 1	<p>Vraag:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Wat kunnen jullie vertellen over het begin van het verhaal? • Wat gebeurde aan het einde van het verhaal? • Was het verhaal nu anders nu er ook een midden in het verhaal zat? • Was het een grappig verhaal? • Wie speelden een rol? Wie speelden er mee in het verhaal? • Waar speelde het verhaal zich af?

Opdracht 2	<p>Voor de docent: Verdeel de groep in groepjes van 2 of 3 leerlingen die samen een verhaal gaan maken.</p> <p>Vertel: In de workshop bij Roombeek Cultuurpark Educatie mogen jullie een eigen beeldverhaal gaan maken met foto's. Vandaag gaan jullie dit verhaal alvast schrijven. Jullie geschreven verhaal nemen we mee naar de workshop om daar foto's bij te maken. Bedenk samen:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Wie doen in het verhaal mee? • Wat gaan de hoofdpersonen meemaken? • Waar speelt het verhaal zich af, speelt het binnen of buiten af of allebei? • Maak de locatie niet te moeilijk, want jullie gaan de foto's zelf met je groepje maken ergens in Enschede. • Jullie zijn zelf de acteurs die het bedachte verhaal gaan uitbeelden. <p>Jullie krijgen een vel papier waarop jullie het bedachte verhaal kunnen schrijven. De eerste zinnen van het verhaal staan al op papier. Jullie mogen het verhaal afmaken. Laat de hoofdpersoon iets grappig, moois of bijzonders meemaken. Denk bij het schrijven ook aan films, series of boeken die jullie kennen. Misschien herinner je een bruikbaar leuk verhaal.</p> <p>Ik zal samen met jullie de eerste zinnen voorlezen. Daarna mogen jullie het verhaal afmaken.</p> <p>Toon afbeelding 9: Vertel: Het was een mooie dag. De lucht was blauw. De zon scheen en er waren maar weinig wolken.</p> <p>Toon afbeelding 10: Plotseling was er een ritselend geluid. Dat leek van boven te komen. Verbaasd keek Anton omhoog. Wat zou het zijn? Iets suisde langs zijn oor.</p> <p>Toon afbeelding 11: Toen Anton naar beneden keek zag hij een prop papier op de grond liggen. Wat is dit nou? Wat is dit voor een prop? Voorzichtig pakte Anton de prop op.....</p> <p>Jullie gaan nu het verhaal afmaken. Omdat jullie zelf de acteurs zijn in het verhaal mogen jullie een andere naam voor Anton bedenken. Dat kan iemand uit je groepje zijn, maar jullie mogen ook een naam bedenken die jullie zelf heel mooi vinden.</p> <p>Voor de leerkracht: De leerlingen mogen het verhaal zo lang maken als ze willen. Geef wel aan dat als het verhaal heel lang is er voor het beeldverhaal een verkorte versie van hun verhaal gebruikt wordt. Loop onder het schrijven rond en probeer leerlingen die vastlopen al associërend verder te helpen het verhaal weer op te pakken. Laat leerlingen die snel klaar zijn een tweede verhaal schrijven en één verhaal uitkiezen dat ze voor het beeldverhaal willen gebruiken.</p>
------------	---

Reflectie 2	<p>Vraag:</p> <ul style="list-style-type: none">• Waarover gaat jullie verhaal?• Waar speelt het verhaal zich af?• Wie spelen in het verhaal?• Wie is de hoofdpersoon?• Is het een grappig, mooi of spannend verhaal?• Hoe eindigt jullie verhaal?• Vond je het moeilijk om een verhaal te schrijven?• Hoe ging het samenwerken?
Vervolg	<p>Voor de leerkracht: Verzamel de verhalen en neem deze verhalen mee naar de workshop bij Roombeek Cultuurpark Educatie.</p>